

Naturens drømmekommune - til kommune- og fylkestingsvalget 2023

(Oppdatert av Sabima høsten 2022)

Med en naturkrise og en klimakrise hengende over oss har det aldri vært viktigere å ta vare på det biologiske mangfoldet. [En mangfoldig natur er en robust natur](#) fordi en artsrik og hel natur kan være en viktig buffer mot klimaendringer. Dessverre viser naturen oss på ulike vis at den sliter - artsbestander går ned og [naturtyper holder på å bli borte](#). I Norge er minst 125 arter utryddet de siste 200 årene, og hver femte art står på [rødlista](#).

Naturen forsyner oss med fisk, vilt, medisiner, vann og ren luft, beskytter oss mot flom, skred, tørke og sørger for at vi har frukt, bær og korn. Vi er helt avhengige av den, derfor bør vi bruke den bærekraftig.

Kommunene spiller en svært riktig rolle i å snu de negative trendene og stanse tapet av naturmangfold. Skal vi stanse tapet av naturmangfold må [Norge bli arealnøytral](#). Det betyr at vi må gjenbruke og fortette allerede utbygde arealer fremfor å bygge ut mer natur.

Det nærmer seg lokalvalg, og Sabima oppfordrer alle partier til å ta med en god naturpolitikk i sine programmer. Krev at dine politikere tar vare på natur ved å gi dem oppskriften på Naturens drømmekommune:

1. Sikre god økologisk tilstand i naturen

- Få full oversikt over naturverdiene i kommunen
- Unngå å bygge i viktig natur
- Revidere kommuneplanens arealdel
- Still krav om oppdaterte plandata – gamle reguleringsplaner kan ikke videreføres ved rullering av kommuneplanens arealdel, uten at det foretas en konkret vurdering av planens virkninger for klima- og naturhensyn.

2. [En arealnøytral kommune](#)

- Sett mål om arealnøytralitet i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel
- Definer hvordan kommunen blir arealnøytral, i kommuneplanen, hvorav blant annet stille bindende krav om å følge tiltakshierarkiet: unngå, avbøte, restaurere, kompensere.
- utarbeide kommunedelplan for naturmangfold, med en tverrfaglig handlingsplan med bindende tiltak.
- Stille krav om et naturregnskap som går i balanse eller i pluss. Naturregnskapet inkluderer et arealregnskap som viser endringer i arealene over tid, og regnskap som viser tilstanden til naturen og hvilke økosystemtjenester som finnes i kommunen.
- Innføre naturbudsjett med konkrete mål for tilstand i hver naturtype/økosystem, samt underlegge disse budsjettene forvaltningsrevisjon for å påse at de følges opp.
- Unngå dispensasjon av planvedtak og spesielt i LNFR områder
- ta ut viktig natur (myr, rødlista naturtyper, utvalgte naturtyper, kantvegetasjon, gammelskog, særskilt viktig kulturlandskap og strandsone) som ligger inne i planlagte bebyggelsesområder i kommuneplanen og omgjøre disse områdene til landbruks, natur og friluftsområde
- sett av egne områder til økologisk kompensasjon i kommuneplanen - områder som bør repareres og som kan fungere som kompensasjonsområder

3. [Kommunen må ha kompetanse på naturmangfold](#)

- Sikre sterk naturkompetanse i kommunen for å sikre ivaretagelse av naturhensyn i planleggingen.
- Opprette interkommunalt samarbeid om naturmangfold der det er hensiktsmessig.
- Arrangere årlig internkursing i naturmangfold for kommunestyret
- Ha god tilgjengelig informasjon om naturmangfoldet i kommunen. Både på nettsider og i naturen.
- Søke om tilskudd via eksisterende tilskuddsposter for å bedre naturmangfoldet i kommunen
- Opprette gode arenaer for å diskutere fremtidig arealbruk med lokale miljø og friluftsansjoner.
- Bygg allianser med nærliggende universitetsmiljøer, spesielt de med biologi/naturforvaltnings kompetanse for å utvikle kunnskapsgrunnlag
- Styrke bestillerkompetansen om naturmangfold i anbudsprosesser
- sørge for at kommunens skoler får ressurser til å delta i den naturlige skolesekken med gode skoleprosjekt.
- sørg for at all kommunal virksomhet bruker miljømerkede produkter i renhold og følger miljø- og klimarådgeving for offentlige anskaffelser
- Ha en stilling med miljøansvar i styringsgruppen nær kommunedirektøren, samt opprette tversektorielle arbeidsgrupper for å sikre at satsninger på natur griper inn i hele kommunens drift.
-

4. Kartlegg naturen i kommunen

- ha et tidfestet mål, og jobbe aktivt for å kartlegge all verdifull natur i kommunen – ha rutiner for å holde kunnskapsgrunnlaget for arter og naturtyper oppdatert og mest mulig komplett.
- styrke og stimulere lokale kartleggingsmiljøer slik at de jobber aktivt med å kartlegge biomangfold lokalt
- sørge for at artsfunn etter lokal kartlegging blir rapportert utfyllende og med høy kvalitet i Artsobservasjoner
- registrere resultater av tidligere kartlegginger i Artsobservasjoner
- Ta i bruk universitetsmiljøer med fokus på biologi/naturforvaltning til kartlegging/kunnskapsutvikling
- Legge press på nasjonale myndigheter for økte ressurser til naturkartleggingen

5. Bevar og skjøtt artsrike kulturlandskap

- Ikke tillate nedbygging av artsrike kulturlandskap som slåttemark, kystlynghei og naturbeiteeng.
- Være i aktiv dialog med bønder som har særlig verdifulle kulturlandskapsarealer om hvordan disse kan ivaretas.
- Vektlegge rådgiving til bønder om muligheten for å søke tilskudd til tiltak for ivaretagelse av det artsrike kulturlandskapet gjennom ordninger hos landbruks- og miljømyndighetene.
- Legg til rette for pollinerende insekter ved å skjømte blomsterrike arealer riktig og ved å øke blomsterrike arealer og forekomster av død ved.
- Benytte frø fra lokal flora eller regionale frøblandinger ved beplantning av grøntarealer. Sett mål om at deler av kommunens grøntarealer (parker, grøntarealer, kirkegårder) skjømtes for å bedre leveområder for insekter
- Innfør gode rutiner for at kantvegetasjon langs kommunale veier skjømtes for å øke mangfoldet av stedegne arter

- Oppmuntre til at man har tradisjonelle raser som beiter mye ute.

6. Ta opp kampen mot fremmede arter

- ha god kjennskap til og praktisering av forskrift om fremmede arter
- ha mottak for hageavfall og informere godt om disse til befolkningen
- la Norsk fremmedartsliste veie tungt i forvaltningssaker om fremmede arter
- ikke tillate bruk av fremmede treslag når det plantes i skog
- ha tydelig politikk på at utplanting av arter på fremmedartslista ikke skal forekomme; bruk i stedet norske arter
- oppfordre til miljøvennlige hager
- samarbeide med lokale frivillige om å bekjempe fremmede arter
- utarbeide en plan for bekjemping av fremmede arter for kommunen

7. Bevar gamle og artsrike skoger

- bruk skogbrukssjefen aktivt i tilsyn med skogbruket slik at miljøreglene overholdes
- vær restriktiv med tillatelser til bygging av skogsbilveger og til hogst i bratt terreng i nye områder
- bidra til at nøkkelbiotoper er godt kartlagt i kommunen, gjennom økonomisk bistand, rådgivning og krav i henhold til skogbruksloven
- bidra til å verne gammelskogen, og særlig skog eldre enn 160 år, ved å motivere skogeiere til å foreslå skog til frivillig vern og ikke tillate bygging i verdifull gammelskog
- bidra til å redusere avskogingen i Norge ved å si nei til byggeprosjekter der det vokser skog
- støtte initiativ til skogvern i kommunen for å bidra til å innfri målet om 10 % skogvern nasjonalt
- legg om skogbruket i kommunalt eide skoger til fleraldersskogbruk, etter mønster fra Oslo kommuneskoger, og overoppfyll regler om nøkkelbiotoper, kantsoner, landskapshensyn med videre
- vurder å innføre meldeplikt på hogst i kommunen, i henhold til skogbruksloven
- forby sprøyting, gjødsling og markberedning av hensyn til miljøverdier, slik skogbruksloven gir anledning til

8. Jobb for et bedre vannmiljø

- delta aktivt i de aktuelle vannområdenes arbeid for bedre vannmiljø, bl.a. ved å bidra til å fremskaffe lokal kunnskap og forslag til miljøtiltak, særlig der kommunen er sektormyndighet.
- bidra til helhetlig vannforvaltning ved å bidra til å opprettholde vannområdekoordinatorer i vannområdene. Dette er essensielt for å sikre lokal medvirkning samt at kommunen får tilgang til kompetanse innen og holdes ajour med vannforskriftsarbeidet.
- ta vare på livet langs elvekanten! Sikre kommunen god kjennskap til forskrift om fysiske tiltak i vassdrag og vannressursloven §11 om kantvegetasjon langs vassdrag.
- bruke virkemidlene i kommuneplanens arealdel for å beskytte vannmiljøet. Innlem vannmiljøhensyn og beskyttelse av kantvegetasjonen via arealformål og gi bestemmelser og retningslinjer for å beskytte kantvegetasjonen og vannmiljøet i kommunen.
- sikre at kommunen ikke planlegger/godkjenner arealinngrep eller gir utslippstillatelser som gjør at miljømålene i vannforvaltningsplanen ikke kan nås.

- sørg for lett tilgjengelig og tydelig informasjon ut til kommunes innbyggere om hvilke tiltak private har og ikke har lov til knyttet til kantvegetasjonen.
- få på plass en hovedplan for vannmiljø og avløp i kommunen som sikrer at avløpet renses fra suspendert stoff, organisk materiale, fosfor og nitrogen i tråd med gjeldende lovverk! Planen må omfatte avløp og overvann, og søke løsninger, helst naturbaserte, for å holde overvannet unna avløpsrensaneanleggene.
- gjenåpne lukkede bekker og elver i kommunen for å gi livsrom til arter og sette bekkene i stand til å levere økotjenester, som å rense overvann. Bruk mulighetene som ligger i reguleringsplan og planlegg for gjenåpning av lukkede bekker i forbindelse med andre prosjekter.
- still krav om, og følg opp vilkårsrevisjoner, i deregulerte vassdragene i kommunen for å rette opp miljøskader fra reguleringene. Bidra til åpenhet og muligheter for lokal medvirkning i prosessen.
- sørg for at kommunens kunnskap/informasjon om vannmiljø rapporteres inn i den nasjonale kunnskapsbasen vann-nett.
- initier eller støtt opp om prosjekter for å restaurere forringet kyst- og vassdragsnatur, som del av arbeidet i vannområdet. Utover å søke om støtte til lokale miljøtiltak bør kommunen også søke samarbeid og spleiselag med andre aktører, ikke minst der det er kjent hvem som årsaket forringelsen, da det gir merverdi.
- sørg for at kommunen, ved bruk av entreprenører i tiltak i/nær vassdrag, tydeliggjør kunnskapskrav i anbudet og følger opp hvilke rutiner og hensyn som må tas i gjennomføringen, for å unngå unødvendig skade på naturmangfoldet.
- sørg for at kommunens renovasjonsselskap og avfallsanlegg holder høy miljøstandard og at deponiene ikke lekker ut miljøgifter

9. [Redd myra](#)

- Gjør kommunen torvfri! Stans all bruk av jord med torv i kommunal virksomhet
- Legg til rette for at avfallsmottakene kan produsere torvfri kompostjord
- Gi kommunens innbyggere kunnskap om hvordan man kan lage sin egen kompost
- Arranger pop-up-salg av kompostjord
- Sørg for naturtypekartlegging av og artskartlegging på all myr i kommunen
- Si nei til bygging på myr – sett en myrgrense og en bestemmelse om forbud mot å nedbygge myr i kommunen
- Stans rensk og utvidelse av grøfting av sumpskogarealer i kommunens skoger
- Identifiser alle myrer i kommuneplanen som bevaringsområder
- Ta initiativ overfor Statsforvalteren om restaurering av ødelagte myrer på kommunal grunn
- Ta initiativ overfor Statsforvalteren til vern av verdifulle myrer på kommunal grunn
- Informer kommunens innbyggere om myrene i kommunen. Hva slags myrer finnes i kommunen? Hvilke arter lever der og hvilke trekkfugler raster der? Hvordan bremser myrene vann? Hvor mye karbon er lagret i kommunens myrer?

10. [Marin arealplanlegging](#)

- utforme et marint naturregnskap med oversikt over marine naturtyper og deres verdier (gytefelt mm) og bruk dette til å plassere nye båtplasser og eller andre marine konstruksjoner på de områdene der enn unngår de viktigste marine verdiene
- Sette krav om utslippsfrie oppdrettsanlegg i forbindelse med konsesjonsbehandling

- opprett større sammenhengende soner langs kysten med ferdselsforbud for båter/vannscootere
- Sørge for streng beskyttelse av hekkeplasser for sjøfugl, i nært samarbeid med statsforvalteren

11. Restaurer forringet natur

- sett mål om å restaurere minst 15 prosent av ødelagt natur i kommunen
- kartlegg tilstanden til naturen i kommunen
- lag en oversikt over områder i kommunen der det er behov for å restaurere tapt eller forringet natur
- lag en restaureringsplan for kommunen
- restaurer myrer og tett igjen grøfter
- revegetere langs elver og vassdrag og i forbindelse med inngrep med stedegne arter
- plant med stedegne frøblandinger i kommunal beplantning
- Sørge for aktiv rådgiving ut mot bønder om ivaretagelse av det artsrike kulturlandskapet, inkludert informasjon om støtteordningene til Miljødirektoratet
- etabler lokale restaureringsfond som gir tilskudd til restaurering av ødelagt natur i lokalsamfunnet basert på private initiativ.

12. Natur og klima

- bevar sammenhengende naturområder som kan fungere som korridorer for arter når temperaturen stiger
- prioriter naturlige løsninger for klimatilpasning i planlegging
- Unngå klimatilpasningstiltak eller utbygging av fornybar energi som skader verdifull og sårbar natur.
- Kreve klimagassregnskap i alle arealplaner som også inkluderer karbonopptak og utslipp fra endret arealbruk
- Unngå nedbygging av karbonrike arealer, inkludert myr og skog, slik at arealenes evne til karbonlagring ivaretas. Sikre arealene gjennom bestemmelser i kommuneplanen.
- Kartlegg «grå arealer» i kommunen som kan brukes til utbygging av fornybar energi, slik som solceller. Still krav om å unngå å bygge solceller i natur